

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:

Administrațiunea tipografiei archidieceane, Sibiu, strada Măcelarilor 47,
și la expedițiunea de inserțiuni Adolf Steiner în Hamburg (Germania).

Correspondențele sunt a se adresa la:

Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru
fie-care publicare.

Sibiu, 14 Noembrie.

Undele politice interne se mișcă dela deschiderea parlamentelor încoace din ți în ți mai tare, însă undele n'au devenit încă valuri. Și dincoace și dincolo de Laita, afară de câte o excepțiune, lucrurile nu es din acel tempo îndată în parlamentele staturilor moderne.

Este adevărat că nemulțămirea semănată dela începutul erei celei noue constituționale se avântă din când în când, „intra et extra muros“, până la amenințare — în diaristică. Elementul maghiar dincoace și cel german dincolo de Laita au adeseori aerul de a li se păré, că dominațiunea lor preste celelalte elemente nu este completă și destul de asigurată; pe când celelalte elemente parte se plâng, parte se avântă la manifestări, prin care vor să demustre, că era constituțională le bagă prea puțin în samă sau le ignorează cu totul. Ba dacă urmăresce cineva cu atențiune serioasă procedura guvernului unguresc în administrațiunea politică a justiției, în școală și biserică, plus diaristica cu manifestările ei, ajunge la convingerea că pe teritoriul coroanei unguresci vorba este de o parte de asimilarea elementelor nemaghiare până la exterminare; pe când elementele nemaghiare au cuvânt de a se teme de acea procedură, temându-și existența lor, salvată cu multe sacrificii de seculi.

Situațiunea aceasta este o situațiune nesănătoasă. Mai curând sau mai târziu ea va trebui să și dea fructele ei cele adevărate. Fructele sunt deja binisor dezvoltate. Coacerea sau maturisarea lor se poate pripî, o pot pripî evenimentele, mai curând poate de cum se tem unii și decum asteaptă alții.

Diarele ce ne-au venit în urmă dela Budapesta și dela Viena îndreptătesc la astfelu de presupuneri. După însași raționarea lor, crisa europeană,

în mijlocul cărei ne aflăm, are influența asupra crisei interne și am pute dice și vice-versa.

Însă oare este bine și consult ca bună oară suprematisătorii de până acum după ce cunosc starea cea critică, să se gândească numai cum să și asigure supremația lor.

Maghiarii, după desastrul dela 1866, arătau la „cătușile“ lor politice și diceau, că o Ungarie încătușată n'a putut da ajutoriul suficient spre a oprî desastrul.

Astăzi aceiași Maghiari, când ved cum afacerile țerei au apucat pe vârnîș, nu caută la cauza cea adevărată a reului, ci încarcă toată vina asupra unui bărbat al lor, care de altmintea, în felu lui și cu mijloacele care el se vede a le fi aflat mai potrivite, lucră la executarea unei programe, care este a tuturor Maghiarilor: supremație și maghiarisare. Însă oare când s'ar împlini prociile cele cobitoare ale diarelor opoziționale maghiare, nu ar pute dice Maghiarilor și naționalitățile nemaghiare: „Nați vedut voi că singuri nu sunteți în stare să salvați adevăratul constituționalism și nu ați înțeles că în diua de astăzi un adevărat constituționalism nu se poate, dacă cetățenii unui stat nuse bucură toți de aceleași drepturi? Ne ați încătușat și încătușati noi nu putem face nimica!“

Naționalitățile vor mai pute adauge: „Voi ați avut puterea în mână doispredece ani și nu ați făcut mica de ispravă pentru voi, și pe noi ve laudateți că nu ne veți lăsa să mai trăim ca acei ce suntem. Ve mai mirați, că noi, ca să trăim și si putem contribui la binele comunității în care ne aflăm de seculi, ne ridicăm ochii la înălțimea tronului și așteptăm de acolo mângâierea? Pentru că avem convingerea, că tronul, care este scutul nostru ca și al vostru, în interesul binelui tuturor, după experiențele de până aci va judeca și va judeca drept și va împărți dreptatea

spre mulțămirea comună. Vom trăi și noi, veți trăi și voi, fie-care ca acei ce suntem pentru a ne pute spriginî la nevoi unii pre alții.“

Nu am vré însă nici decum ca naționalitățile nemaghiare și în special noi Români să venim în pozițiune de a vorbi Maghiarilor, cum au vorbit ei monarhiei după desastrul din 1866. Nu am vré, pentru că dacă ne-ar apuca un vârtegiu politic neașteptat nu scim dacă am mai fi în stare să mai vorbim cu aceeași linisce cum au vorbit Maghiarii atunci?

De aceea ar fi bine ca din vreme să prevenim pericolul și măcar în oara a douaspredece să căutăm pe cât ni se poate a direge unde vedem că este ceva stricat.

Cehii de sigur din aceleși motive s'au adoperat a și împlini datoria de buni patrioți și a nu aștepta ca vre-un desastru să le deschidă calea la intrarea lor în perfectă cetățenie.

Croații dela început au stat la postul lor, ceea ce le-au și asigurat o pozițiune mai bună decât celorlalte naționalități de pe teritoriul unguresc. Astăzi, aflându-se în stadiu unei noue transacțiuni cu Ungaria, ei vor noui a și regula raporturile cătră Ungaria și mai bine pentru o mai bună asigurare a existenței lor.

Datorința celorlalte naționalități ar fi, și a noastră a Românilor, să căutăm modalitatea, prin care să eșim din situațiunea care ne impune numai sarcini și ne scoate din toate beneficiile constituționale și private. Aceasta și pentru cuvântul, ca evenimentele ce bat tot mai tare la porți să nu ne gâsească a morțiți. Lumea cea vie trece preste cei morți la ordinea țilei și tratează, și pactează numai cu viii.

Revista politică.

Sibiu, în 14 Noembrie

Ungaria este amenințată de două ilusiuni maghiare. Una este guvernamentală și alta opozițională. Cea

guvernamentală va să țină pe Maghiari în credința, că influența cabinetului lui Tisza este încă atât de puternică la Viena, încât acolo și acum fac concesii și se orientează în desbaterile bosniace etc. după șoptirile min. pres. Tisza. Cea opozițională, la care în punctul din cestiune se asociază și „Pester Lloyd“, reindumnețind pe Kossuth, vrea să facă pre Maghiari să creadă, că prin cultul lui Kossuth în Ungaria Maghiarii earăși se vor ridica la nivelul stimei, de care se bucurau îndată după 1849 în afară de monarhie, pe când lumea nu era orientată de loc asupra evenimentelor din Austro-Ungaria din anii de tristă aducere aminte.

Și una și alta din aceste două ilusiuni sunt periculoase pentru țară. Și una și alta sunt în stare a amăgi și îmbêta spiritele înclinate spre vinism și ale seduce la lucrări, cari pot fi în defavorul patriei și al însuși constituționalismului.

Spațiul nu ne permite a vorbi la acest loc mai pe larg despre ilusiunile aceste, deci anunțăm simplu încât privesc ilusiunea a doua, că diarele privesc se întrec a publica prefața dela memoriile lui Kossuth, de cari făcurăm amintire cu altă ocaziune, și se întrec totodată a glorifica pe Kossuth, neimpăcatul inamic al dinastiei, ca pe cel mai bun Maghiar.

Din Budapesta ne spune o telegramă, că desbaterea generală asupra proiectului de lege privitoriu la armată este încheiată. Astăzi a avut loc votarea. În decursul desbaterei Tisza a recunoscut dreptul legislativei de inițiativă la reducțiunea armatei, în puterea căruia legislativa poate face reducere și înainte de cei de ce ani statoriți de lege.

La Viena au sosit dela Constantinopole ambasadorul rusesc Lobanoff și cel german Hatzfeld. În legătură cu scirea aceasta amintim de altă scire, care susține, că campania

FOIȚA.

O iernare în ghiță.

(Traducere din Jules Verne.)
(Urmare)

Cap III.

O rață de speranță.

Anotimpul pentru expedițiunea interpretată era favorabil. Oamenii spera că acuși vor ajunge la locul unde se întâmplă n'aufragiul.

Cel mai natural și mai bun plan era ca a lui Ioan Cornbutte. El cugeta să tragă la mal la insulele Faroe, unde naufragiații ușor pot fi aruncați de vântul dela nord și dacă se încredința, că n'au intrat în nici unul din porturile acestor lățimi, ar fi estins investigațiunile sale mai departe spre nord și ar fi căutat litoralul apusan al Norvegiei de arândul până la Bodoë, locul cel mai de aproape de naufragiu și dacă ar fi fost de lipsă și mai departe.

Andrei Vasling era contrariu păreri capitanului; el dicea, că trebu investigat litoralul Islandei; Penellan însă dicea, că în timpul catastrofei viforul venea de cătră apus; va să dică, dacă pe nenorociți nu i-a apuca vârtegiul torentului Maël, n'au putut fi aruncați într'altă parte decât pe litoralul norvegian.

Resultatul acestor desbateri fu, că se hotărî a plutî cât se poate în apropierea acestui litoral spre a da de urma drumului.

Dimineața după plecare ban Cornbutte sta încovoiat preste cartă din care studia cu zel drumul O mână mică se lasă de tot pe neașteptate pe umărul lui și un glas lin i șoptesce: „Curagiu iubite unchiule!“

El se întoarce și de mirare n'a putut dice un cuvânt; Maria sta lângă dânsul.

Marie, tu aici pe brd! dise el într'un târziu.

— Dacă tata se nbarcă să și mântue copilul, va fi și femeii permis a și căuta bărbatul! repunse ea.

— Biată Marie, cu vei suporta

tu strapațele noastre? Scii tu că prezența ta va pute împedeca investigațiunile noastre?

— Nu iubite unchiule, eu sunt tare și în putere!

— Cine scie fata mea unde vom fi aruncați? Vedi cartă aceasta; noi ne apropiem acum de lățimile geografice, cari pot fi periculoase și pentru noi pentru marinarii, de altmintea oțeliți pentru astfelu de strapațe pe mare. Ei și tu o fetiță debilă!

— Iubite unchiule, nu te îngrigi de mine; originea mea se derivă dintr'o familie de marinari și am crescut mare ascultând la povesti despre viforuri și despre periculi. De altmintea eu sunt cu tine și cu vechiul meu prieten Penellan.

Penellan! așa dar el a fost care te a contrabandat pe bord?

El, unchiule; dar numai după ce vedu, că eram decisă a mi duce în depunire planul și fără ajutorii lui.

— Penellane! strigă Ioan Cornbutte.

Sub cărmaciul intră.

„Penellane! acum după ce lucru-

rile au ajuns așa departe, ar fi de prisos a mai vorbi despre ele: atâta însă și spun: tu ai să respunzi de viața Mariei!

— Liniscete dle căpitan, mititica e cu putere și curagioasă, ea ne va fi ânger păzitoriu. Și apoi — dle căpitan — dta îmi scî idea mea: tot ce e pe astă lume trebuie să ne fie de folos.“

Pentru Maria s'a ales o cabină, care matrozii în scurt timp o au provădit cu tot confortul posibil.

După opt zile Jeune-Hardie a tras la mal insulelor Faroe. Însă investigațiunile cele mai minuțioase au ramas fără s'a mantuit aci, nu s'au putut găsi nici o urmă de corabie zdrobită. Chiar și întemplerarea nefericită a naufragiului era cu totul necunoscută. După un repaus de de ce zile bricul a plecat în 10 Iunie mai departe. Marea era bună, vânturile constante, corabia acuși fu mântată spre litoralul norvegian, unde însă toate cercetările fură asemenea zădarnice.

Ioan Cornbutte s'a hotărît acum.

diplomatică ruscă începute de cliromnul rusesc la Viena are să se continue.

Italia a avut o crasă ministerială, care însă precum a venit dintr'odată așa va și dispără. Cairoli rămâne la presidiu și la externe. Depretis va ocupa portfoliul de interne, Villa de justiție, Baccarini de afacerile publice și Magliani de finanțe. Pentru ocuparea celorlalte portfolii urmează încă negocierile. Altă versiune ne spune, că Desanctis va lua instrucțiunea, Bonelli resboiul, Acton marina și Miceri agricultura.

Dieta Ungariei.

În ședința dela 21 Noemvre a urmat la ordinea zilei desbaterea asupra proiectului de lege, prin care se stabilește prelungirea statului armatei pe 10 ani.

Reportorul St. Márkus recomandă proiectul guvernului spre primire.

A. Pulszky constată, că dela 1868 casa nu s'a mai ocupat în detaiu cu sistemul întreg de înarmare. S'a slevat din când în când această mare întrebare, însă numai în treacăt. Când s'a introdus instituțiunea voluntarilor pe un an imi aduc aminte, țice oratorul, că ministrul de culte a promis, că trecând cei țice ani întrebarea sistemului de înarmare se va supune la o desbatere detaiată. Perioada de 10 a trecut și guvernul și-a schimbat părerea, firesce fără a fi îndreptățit la aceasta. El ni se înfățizează ađi cu o modifițațiune specială, dar regularizarea sistemului întreg și-o rezervă pe alte timpuri. Cu toate aceste eu mē voi ocupa cu sistemul întreg. Normele cuprinsse în legea de armată trebuie judecate din trei puncte de vedere. Armata e unul dintre mijloacele cele mai puternice pentru a mulțami interesele naționale în intru și în afară. Armata este espresiunea conștiinței de sine a națiunii și scoala vieții. Acest punct de vedere a fost hotărâtor și în discusiunile dela 1868. Dovadă pentru aceasta sânt dispozițiunile din sistemul armatei noastre teritoriale (honveđii) care se deosebesce de cel austriac, sânt jertfele cele mari ce le-am adus pentru honveđime. În punctul acesta nu trebuie a părăsim basa dela 1868. În acest punct e de mare însemnătate proporțiunea în care e reprezentat elementul maghiar în corpul oficerilor. În 1868 numărul oficerilor unguresci nu a corespuns proporțiunii numerice a militarilor unguresci din armata comună și aceasta proporțiune a rămas în esență nealterată până în ziua de ađi. Aceasta trebuie să o ascriem întâmplărilor cari

ne-au silit să adoptăm legea dela 1868 așa cum este, mai sânt însă și alte cauze, întâiu la noi există foarte puține fundațiuni pentru cultivarea de oficerii, a doua noi nu avem în Ungaria un institut mai înalt pentru cualificarea oficerilor. Academia „Ludovica“ care avea la început acest caracter s'a străformat într'un institut pentru honveđi. Deci când e vorba de a modifica legea de armată trebuie să avem în vedere mai întâiu înființarea de institute de cultură pentru oficerii unguresci și să creăm pentru aceasta garanții legale. (Aprobare în stânga).

În a doua linie trebuie să aprețim instituțiunea voluntarilor pe un an. Aceasta instituțiune creată după modelul din Prusia, avea de scop ca participanții cari se bucurau de binefacerile ei și cari aduceau și jertfele de lipsă, să se cualifice de oficerii în rezervă. În modul acesta voiam să suplinim numărul oficerilor nu numai în statul armatei ci și în statul honveđilor, unde se simte lipsa de oficerii. Resultatul acesta însă nu l-am obținut, căci dintre voluntarii abia depun 20—30 procente esamenul de oficer și cu privire la Ungaria acest percent e și mai mic. Causese acestei stări sânt multe. Unii țice că voluntarii se ocupă pe timpul servițiului și cu alte lucruri incompatibile și așa nu au timp pentru esamen, alții susțin, că limba și metoda de instrucțiune împedează cualificarea oficerilor de rezervă. Deci guvernul ar trebui să delăture aceste greutăți, dacă ele există într'adevăr, și aceasta s'ar putē face așa ca la esamenele de oficerii să denumească și armata de honveđi comisarii asistenți. Mai departe ar trebui preîngrigiti ca din numărul întrecător al oficerilor să se suplinească armata honveđască.

În timpul mai nou s'a ivit părerea că ar fi corespunđător să se creze o a doua categorie de voluntarii pe un an, care să se formeze din tinerii cari au absolvat clasele gimnaziale sau reale inferioare sau vre-un curs de agricultura. Acestia însă să participe la beneficiul servițiului de un an într'un mod deosebit de al voluntarilor de până acum; să supoarte adecă și spesele de intertențiune însă în suma minimală, în celelalte să fie egali cu ceilalți voluntarii. Prin aceasta s'ar ușora bugetul. Întrebarea aceasta însă e strins legată cu organizațiunea armatei. Aici trebuie amintit că etatea de 20 ani nu corespunde pretutindea cu strapațele ce trebuie să le sufere un soldat. Poporațiunea dela țară se desvoaltă mai curēnd decât cea dela munte, deci oratorul recomandă pentru cea din urmă ca înrolarea să se strămute la anul 21 al vieții, ca să se restabilească proporțiunea con-

tingentelui pentru ambele părți. De aici ar resulta și pentru honveđime un câștig.

Oratorul trecēnd la instituțiunea rezervei supletoare țice că aceasta e basată pe temeuri necorespunđetoare. Se scie că pe fie-care an se dă a țicea parte din contingentul recruților la reserva supletoare. Reserviști supletorii nu participă în timpuri de pace la sarcinele la cari participă întreaga poporațiune a monarhiei, căci ei nu se chiamă nici la servițiul permanent nici la esercițiuni din când în când, nu plătesc nici taxa militară. Acesti militari, cari reprezintă o forță de 95,000 sânt scutiți în timpuri de pace de orice sarcini, ear în rebel nu pot da un ajutor efectiv, căci nu sânt esercitați. Pentru a repara acest defect se pot face multe și diferite propuneri, dar oratorul se restringe a recomanda guvernului această întrebare spre studiu.

Trecēnd la partea financiară țice cea mai însemnată. oratorul voiesce a scie mai întâiu cât de mare e suma sarcinelor. Sumele stabilite de delegațiuni nu au fost de ajuns niciodată, dovadă creditele supletoare. Ministrul de finanțe ne-a asigurat, că pe anul viitor bugetul nu se va urca. Eu mē îndoesc și cred că ministrul e optimist în acest punct.

După cum e sistemul armatei astăzi, oratorul află cu neputință o reducere a bugetului militar. Pre lângă aceasta mai târđiu se va ivi necesitatea să îmbunățăm alimentarea armatei, căci astăzi soldatul austro-unguresc e cel mai rău hrănit din Europa.

Al doilea obiect e desvoltarea sistemului de fortificare a cetăților și spesele împreunate cu aceasta. Sistemul nostru de fortificare e cel mai rău din Europa. Perfecționarea lui ne va impune sarcini nouē și mari.

Al treilea factor care va sporii sarcinile financiale este ocupațiunea Bosniei, pentru că trupele staționate acolo cer o dotare mai bună și aceasta se va urca la milioane. Pre lângă aceasta mai există un post indirect. Sistemul divisiunilor teritoriale va suferi o schimbare căci în țerile ocupate vom trebui să ținem permanent trei divisiuni și aceste trebuie mereu suplinate. Prin aceasta se sporesc spesele în buget.

Oratorul trecēnd la detaliurile legei țice că ea cuprinde două dispozițiuni și implicit o a treia. Antăiu ea susține statul present de rebel al armatei, a doua ea stabilește un period de 10 ani; și a treia, legislativa nu poate schimba bugetul în acest period decât numai la inițiativa guvernului.

Cu punctul prim oratorul se învoesce împreună cu colegii sei pen-

trucă starea de ađi a Europei nu permite o reducere a forțelor de rebel. Toate statele împregiurul nostru, cu deosebire Rusia, Francia și Italia își măresc puterea armată în dimensiuni colosale, în fața acestor preparative siguranța noastră ne siliesce a nu reduce forța armată sub minimul stabilit în legea dela 1868. Datele ce ni le-a arētat ministrul vorbesc destul de elocuent în această privință. La aceasta mai vin și îngririle ce rezultă din politica esternă, cu deosebire din ocupațiunea celor două provincie, Bosnia și Erțegovina.

Cât pentru durata statului de presentă proiectul propune 10 ani. Pentru această perioadă se poate aduce ce e drept un motiv plausibil: stabilitatea în armată și în instituțiunile de rebel. Nu se poate nega că schimbările în mecanismul cel mare al armatei nu se pot efectua deodată ci numai succesiv, dar totuși nu trebuie stabilit 10 ani. La 1868 am putut stabili această perioadă, căci atunci aveam trebuință de completarea cadrelor și la aceasta s'au cerut togma 10 ani. Acum însă cadrele sânt completate și statul armatei permanent. A amana deslegarea unei întrebări pe 10 ani, e prea mult, căci în acest restimp pot veni schimbări radicale. Deci oratorul propune cinci ani. Mai departe doresce ca și legislativa să aibă dreptul de a urca sau reduce contingentul armatei. Contra acestei păreri s'au adus ca argument că prin asemenea inițiativă parlamentul ar periclitat stabilitatea în armată și ar da impuls la agitațiuni și abuzuri. Cât pentru stabilitate noi respectăm acest principiu, numai nu ne trebuie o astfel de stabilitate care să ne eschidă orice posibilitate de a reduce bugetul militar chiar și când ar urma o perioadă de pace durabilă. Nici al doilea contra-argument nu e justificat căci dacă e vorba de agitațiuni, aceste se pot provoca în parlament și pe altă cale și pot sguduți indirect temeliile stabilității.

În fine substerne următorul proiect de rezoluțiune:

Casa decide că este aplecată a stabili statul present de resboiu al armatei comune pe cinci ani, dacă se va modifica și întregi prin lege art. XL: 1868 în următoarea direcțiune:

1. § 13 din legea amintită care dispune că mărimea contingentului de recruți și prin urmare statul de resboiu numai așa se poate modifica înainte de a trece perioada de valoare a legei, dacă Maiestatea Sa va cere prin guvernul seu responsabil urcarea sau scăderea contingentului, să se întregască cu dispozițiunea, că și parla-

a merge la Bodoē. Acolo putea afla cel puțin numele corabiei periclitatē într'a cărei ajutoriu a alergat Ludovic Cornbutte și cei doi matrozi ai sei.

În 30 Iunie bricul a ancorat în portul acesta și după ispitirile căpitănelui bētrân a primit dela autorități o sticlă, în care se afla un document de cuprinsul următoriu:

„Astăzi, în 26 Aprilie, după ce șalupa dela Jeunne-Hardie s'a apropiat de „Froöern“ noi cei de pe bordul acesteia furăm apucați de un curent spre mările de gheață. Dđeu să ne miluiască!“

Cel dintăiu lucru al lui Ioan Cornbutte fu a mulțami lui Dđeu. El credea acum, că a dat de urma fiului seu. Froöern era un șoner norvegian, despre care acum nu se mai scia nimic, dară era învederat, că a fost răpit spre meadă noapte.

Timp de perdut nu era; Jeunne-Hardie acuși fu pusă în stare, ca să dea pept cu toți periculi mării polare. Lemnariul Fidel Misonne a cercetat-o cu scrupulositate și asigură

că soliditatea ei va resiste isbiturilor sloilor de gheață.

La sfatul lui Penellan, care umblase la pescuit de balene în mările nordice de gheață, s'au luat pe bord straie de lână, cojoace, numeroase mocasine de pele de căni de mare, lemne de lipsă pentru a face sănii. S'au mai înmulțit provisiunile de cărbuni și spirt, pentru că posibilitatea era foarte mare, că va trebui iernat undeva pe litoralul Grönlandei. Cu mult necas și mari cheltueli s'a acuirat o cantitate însemnată de lămăi, cari aveau să servească de mijloc contra scorbutului, pentru că boala aceasta, în regiunile de gheață, decimează în deobște oamenii înfricoșat. Cu provisiunile de carne sărată, biscopți și vinars, cari din precauțiune s'au mai sporit, s'a umplut întrepuntea, pentru că în combustă nu mai aveau loc. S'a mai luat pe bord în cantitate însemnată pemican, un preparat indic, care concentrează într'un volum mic multe esențe nutritoare.

La comanda lui Ioan Cornbutte s'au luat în corabie multe ferestree,

cu care la vreme de lipsă să taie gheața; asemenea țepe și icuri, cu care să crepe massele de gheață. Căni de prins la sanie aveau să i procure de pe litoralul Grönlandei.

Toți oamenii corabiei erau ocupați cu pregătirile aceste și desvoltau o activitate grandioasă. Matrozii Aupi, Gervique și Gradlin se supuneau zel sfaturilor lui Penellan, care îi învța să nu se dedea de acum cu vestmăte de lână, cu toate că temperatura era și aici în lățimile dintre cercuri polare foarte scăđută.

Penellan observa în tăcere și fără de a fi putut observa cineva cât de puțin și cele mai neînsemnate lucrări ale lui Andrei Vasling. Asupra trecutului acestui om, Olandez de nascere, plana oast care întunerec: dar el pe bordul Jeunne-Hardie-ei făcuse două călătorii cu are, ocaziune se dovedi că este un brav mriariu. Penellan nu i putea face nici cimputare, dacă nu cumva, că prea își dă silință în giurul Mariei; tocma de aeea nu l lăsa din ochi.

Mulțamta agilității tuturor, bricul deja în 16 Iulie, șasesprețice zile

după sosirea la Bodoē, era gata de plecare. Era tocma timpul cel mai favorabil pentru scrutări în mările arctice căci, de oare ce acum desghețul era în a doua lună, cercetările se puteau întreprinde în depărtări considerabile. Jeunne-Hardie plutea așa dară spre capul Brewster, ce se află sub al septețecilea grad de lățime geografică pe litoralul resăritean al Grönlandei. (Va urma).

* (Ca mijlocul cel mai bun) pentru stingerea petroleului de curēnd prin toate jurnalele fu recomandat laptele. Acum se scrie din Ilmenau: La un foc născut în țilele aceste prin spargerea unei lampe de petrolu s'a dovedit mijlocul recomandat de foarte bun. Toate încercările, a stinge focul escat, au fost zadarnice, laptele însă s'a arētat ca cel mai sigur și de loc efepțuitor. Așa dară această esperiență să se iee serios spre sciință pentru de a se putē delătura de multe ori nenorociri.

mentul are inițiativa la modificarea acelei legi.

2. Se decide înființarea de institute maghiare de educație și cultură pentru oficiali.

3. Instituțiile voluntarilor pe un an se modifică așa ca să corespundă mai bine destinației sale atât în respect organizațional cât și cu privire la organizarea unității și se delată abuzurile de până acum.

4. Ministrul pentru apărarea țării se împuternicește a lua cu învoirea ministrului de război dispozițiile de lipsă ca în acele cercuri de asanare, în cari populația nu este dezvoltată trupele la anul al douăzeci-ilea, cum se cade, să se stabilească data de la așezarea pe anul 21. Ear proiectul de față fiindcă stabilește statul armatei pe 10 ani și nu dă garanții pentru recerșitele legislative ce condiționează votarea statutului militar, se respinge.

(Va urma).

Correspondența rămâne din lipsă de spaț pe nrul viitoriu.

Considerațiuni asupra stării poporului și a mijloacelor prin cari s'ar pute ajuta.

(prelegere publică ținută de M. Toma adm. prot. cu ocazia cea de aniversare a despărțământului III al Asociației transilvane, în comuna Gurariului la 21 Octombrie a. c.)

(Înceiere.)

Mai întâiu și de toate vedem în comunele lor o bună administrație în treburile comunale, și o bună rânduială întru toate, atât în privința economiei de câmp, în privința economiei de vite, în privința folosirii pădurilor, în privința folosirii hotarului comunal, — cât și în privința celor din lăuntrul ale comunei, a cărilor, a stradelor și a altor lucruri de folos comun. Este de mare însemnătate aceasta pentru fie-care locuitoriu, întâiu pentru că fie-care are mai mult folos în comună dacă este administrația bună și regulile comunale bune, și a doua că fie-care vădând giur impregiurul seu bună rânduială, se îndeamnă ași face bună rânduială și la casa sa și a trăi și dânduială în regulă bună, și se îndeletnicește a pune preț pe aceste.

Mai departe, dacă căutăm la acele popoare, vedem că fie-care comunitate nu este numai o grămădire de case și de familii la un loc fără grige unul de altul, ci fie-care comunitate este o însoțire de oameni și de familii cu scop de a se ajuta cu puteri unite în trebuințele lor deosebite. În fie-care comună vede călătorul la mijlocul satului o tablă deasupra ferestrelor unei case, pe care stă scris „Societatea de credit și ajutoriu imprumutat“ a comunei cutare; de aici se poate ajuta fie-care locuitoriu când îl ajunge lipsa sau când i se dă privilegiu de a face vre-o întreprindere, la care puterile lui singure nu i sunt de ajuns; cel ce face neșutătorie aici poate căpeta bani până când își desfășoară marfa sa, — plugariul de aici poate face un împrumut eștin ca săși cumpere o vită îtrebuincioasă, sau săși cumpără un petec de loc la vreme potrivită, sau săși acopere alte chielțueli la vreme de nevoie; nu este silit ca săși vânda bucatele sale în seceriș spre ași plăti darea, și nu este silit ași vinde vitele sale când secerișul nu a fost destul de mănos; și nu este silit ași vinde moșia sa când i-a perit o vită dela jug. Dela societatea de credit și ajutoriu imprumutat a comunei poate să aște și se primească mână de ajutoriu în ori ce timp și ori ce împrumut eștin prelungă o garanță îdestulitoare.

Afară de aceste două lucruri mai

vedem, cumcă toți locuitorii sunt mînați în străduința lor cătră muncă și în crușarea căștigului ce au făcut prin munca lor; nu vești oameni pe trecânduși timpul pustii, nici de aceea cari săși caute leacuri în cărcime spre a le trece de osteneală, și să umble beți în di de lucru și în di de sərbătoare cântând și legănându-se pe strade; ci fie-care lucră și muncește și și noapte, și cruceriu agonisit prin sudoare, îl ține cât poate mai îndeungat în casa sa, sau îl bagă în lucruri cari aduc dobândă și folos. În chipul acesta fie-care comună apare ca un stup bine îmtrămat și fie-care locuitoriu ca o albină muncitoare și îdestulată.

Trebuie să recunoaștem, că la noi lipsesc în parte mare aceste trei condiții îtrebuincioase unui popor pentru ridicare în starea lui materială; în multe părți lipsesc de deosebire îndatinarea de a crușa căștigul agonisit, și doară nici într'o comună românească nu se află asocieri de credit și ajutoriu imprumutat.

La poporul nostru dacă vom privi cu băgare de samă, aflăm talente mari și îndemânare pentru ori ce lucruri; însă pătinesc de un înevț rău, anume de înevțul a nu folosii timpul în conțtinu; mult timp se petrece fără de a căștiga ceva cu deosebire la economii de plugărie, nefind economul datat a lucra cu diligență decât în anumite perioade ale anului — după cum s'a înevțat din bătrani — nu poate sporii în producțiune și cu cât i se îmulțesc îtrebuințele, cu cât se împărțesc moșiile între moștenitori, cu atât scade din ce în ce materialicește și ajuenge la serăcie. Afară de aceasta oamenii fiind dedați a petrece timp și zile fără lucru se obișnuesc în mare parte ași căuta distracțiunea la cărcime și se demoralizează prin beție.

Așa dară cea dintâiu recerșintă pentru casa să se ridice poporul nostru la o stare mai bună este ca el să folosească tot timpul pentru căștig deprindându-se cu deosebire economii a cultiva mai bine pământul, a munci îmtrămat mai mult, și a nu se mărgini numai la producțiunea bucatelor, ci a se folosi și de alte ramuri cu deosebire pomăritul. Pre lângă aceasta să fie mai crușători.

A doua recerșintă, și încă foarte grabnică, este ca să se îființeze prin comunale noastre reuniuni de credit și ajutoriu la casuri de lipsă. Noi vedem, că în timpuri de nevoie poporul nostru ajungând la lipsă de bani își vinde recoltele sale pre un preț de nimica încă înainte de seceriș, și în cele mai multe casuri spre ași acoperi lipsele sale vinde produsul seu toamna, și apoi primăvara împrumută dela cămătarnici și speculanți cu condițiunile cele mai grele și ruinătoare; vedem că țeranul nostru dacă îi cade boul din jug rămâne, în casurile cele mai favorabile, la două vaci, și în urmă la sapă de lemn, fiindcă i este cu neputință ași face samă de capital. Societățile prin comune pentru credit și ajutoriu imprumutat l-ar pute scuti de aceste calamități, și i-ar pute înlesni căștigarea capitalului la timp de lipsă cu condițiuni ușoare; nu i trebuiesc țeranului sume mari niciodată, el se ajutură cu sumulițe mici.

Și nu este un lucru cu neputință a îființa prin comunele noastre atari reuniuni; sau încrîștat astfel de reuniuni în unele locuri prin contribuiri bagatele, d. e. fie-care cap de familie s'a obligat a contribuî pentru îființarea unui fond în comună spre scopul acesta, căte 30—40 cr. și în 5—10 ani s'a adunat căte un capital destul de mărișor spre a pute veni în ajutoriu economului cu sumulițele îtrebuincioase pentru acoperirea lipselor lui pre timpuri mai scurte și cu condițiuni ușoare. Și alte modalități se

pot afla pentru îființarea astor fel de reuniuni.

Să se dea dar poporului îndemna de a munci neînterupt și să se înevte a se sci folosii de toate isvoarele din cari ar pute trage venit; să se înevte a fi crușătoriu de căștigul, mult puțin, ce a făcut și face prin munca sa; și pre lângă aceste să i se ușoreze condițiunile de ași pute căpeta capital la vreme de nevoie, prin îființarea reuniunilor de credit și ajutoriu împrumutat prin comune.

Scoalele populare, biserica și celelalte institute ce avem vor da tinerimele elementele de cunoscință și direcțiunea morală pentru scopurile vieții practice; eară diligență în lucrare, crușarea și capitalul îtrebuincios îi vor da poporului puterea, de a progresa materialicește, de a susține lupta pentru existență, și de a se ridica cu pași spornici la cultură.

Nu am pretensiunea de a fi spus în aceasta ideii nove; nu sunt ideile tractate aici nove, ci sunt toate cunoscut și toată lumea se ocupă cu densele; nou este și ar fi la noi numai începutul, de a le pune în practică, de a le realisa.

Varietăți.

* (Pensionare). Majestatea Sa ces. și reg. s'a îndurat preagrățios a pensia, la cererea proprie, pe majorul din statul armatei Teodor Stanislau, comandant al casei militare de invalidi din Lemberg, cu domiciliul în Sibiu.

* (O corespondență cu cealaltă lume). Jurnalul „Debreczen“ scrie: Ași ajunge aici o scrisoare sigilată a ministrului de finanțe cu adresa: d-lui Francisc Sarvary, președintele tribunalului din Debreczin. Cu încredere. Să se desfacă cu mâinile propriie. Ei! dar acum această epistolă cine să o desfacă, fiind adresatul mort deja aproape de un an?

* (Justiția în Bulgaria). D. Grecov, ministrul de justiție al Bulgariei a insultat deunăzi la o nuntă pe unul din invitați. A doua și cel insultat întentează proces ministrului care, împreună cu colegii sei încercă atunci să întimideze pe președintele tribunalului, pentru ca să respingă reclamația, declarându-se incompetent de a judeca. Președintele însă n'a ascultat pe nimeni, și a osândit pe ministru la închisoare de o lună.

Pê când se trata procesul, prevenitul, adecă ministrul de justiție, suspendă pe președinte și pe ceilalți judecătari; — aceștia însă n'au put suspendarea în considerație, de oarece emana de la un ministru pus sub acușare.

Acest cas a produs o mare senzație.

* (Două sute de tunuri) s'au topit cu totul prin un foc colosal, carele s'a escat în arsenalul de tunuri din Petrosavodsk în Rusia.

* (Greu de aflat). Un ăiaru american conține următoarea recerșare: „Se caută un redactor, care scie face tuturora pe voie, și un compositor (de litere) care scie arangia hărta astfel, ca inseratul fiecăruia să stee în fruntea foaiei sau jos pe pagina din urmă.“

* (Visita unei vipere). „Egyertérés“ scrie, că în 10 Noemvrie în scoala din Sztrigy-Szt. György dintr'o dată se vedu îmtrând printr'o gaură în părețele scoalei o viperă mare și lungă de 33 centimetri. Copii și înevțătoriu de loc se puseră la luptă cu acest animal și l' omăriră, fără ca să se fi întemplat vre-o nenorocire.

* (Medicii în China). În China fie-care medic este obligat, spre ași indica locuința sa celor ce pot avé nevoie de serviciile sale, să îfi înprins la poartă a tătea felinare căți bolnavi de în cursul carierii sale.

Intr'o sară, un European, locuind în Peking, căuta prin oraș un medic pentru un servitor al seu holnav. El alergă de o oră, respins de marele număr de felinare atâr-nate deasupra tuturor porților, când dă peste una numai cu trei felinare. El îmtră, treșșe-ce pe medic, îl face să se îmbrace în grabă, și l' ia la goană.

— Fiu a lui Esculap, îi dișe el pe drum tu trebue să fi cel mai bun medic din această îmensă cetate.

— Pentru ce străine?

— Pentru că n'ai de cât trei felinare la poarta ta, pe când colegii tei au cu duzinele.

— Nu e aceasta cauza, răspunse flegmatic medical chinez, dar nu esercitez profesia de cât de ași dăminează.

* (Bătrânețe adēnci). Rosa Stern din Nagy-Károly, carea și-a perdit vederea ochilor de 30 ani, a murit în 11 Noemvrie a. c. în vîrstă de 103 ani. Mîntea și apetitul moșnegei acesteia au fost până în momentul morții escelent. În urma ei au ramas 5 copii (cel mai mare un moșneag de 70 ani), 34 nepoți, 82 strănepoți și 7 stră-strănepoți.

* (Oi eștine). După cum ne împărteșese „Bistritzer Woch.“ oile în țîntul Bistriței, din pricina boalelor, se vînd cu prețuri așa de bagatele, încât pentru pildă în Borgo-Prund se poate cumpăra părechea cu 3 fl.

PARTEA ȘTIINȚIFICĂ ȘI LITERARĂ.

O tranșacție ortografică.

(Urmare.)

Începënd a ne espune părerile noastre cu privire la cele trei puncte sus stabilite, observăm

ad 1: Ciparianii sînt înaide de toate înimici ai semnelor, cu deosebire ai sedilelor. Am aușit pe foarte mulți dișend, că fiind tocmai siliți a face concesiu în direcțiunea fonetismului, ei mai curënd sînt aplecați a sacrifica pe *u* scurt, decât a primii „codițele“.

Din parte-mi mărturisesc, că deși sînt etimologist, totuși suprim bucuros pe *u* scurt. Aceștia anume argumentarea, ce se află în „Foișoara Telegrafului român“ Nr. 21 din 1877 (pag. 163—164), și mē rog de stîmata redacțiune, a o reproduce aici, de oarece la mulți dintre cetitori le va lipsi poate numărul respectiv al „Foișoarei“, a căruî cuprins mai de aproape și împortant pentru motivarea mea de sigur mulți sau l'au uitat în cătva sau nu-l cunosc. Eacă pasagele respective:

„... Nu voim a decide cu privire la *quaestio facti*: se aude sau nu se aude în graiul Românlor *u* scurt la sfērșitul cuvintelor. Pentru simplificarea cestiune înoastre admitem cu dl. Cipariu (Principia de limba... p. 285) că, „se insiela reu, cari cred că *u* finale, candu se pronuncia mai scurtu nu se aude de loc“; nu putem însă continua cu dl. Cipariu: „er' deca se pronuncia cătu de pucinu, nu mai este cuvânt de a lu potē lapedā dein scrisoria.“ Nu putem aproba conclusionia aceasta maimainte de toate pentru-că nu ne-o permite chiar — dl. Cipariu. Eată ce cetim în „Gramatica. I. Analit.“ (pag. 36): „O fiendu de aceeasi natura cu *u*, că *e* cu *i*, si în asemene relatiune, curat se pronuncia si elu numai a fora de inceperea cuvintelor; er' la inceputu, cu unu *ș* diumetatitu dein a-ante, că unu diftongu *uo*, pr. omș că *uomu*, ital. *uomo*; oș că *uou*, ital. *uovo*.“ Ne permitem a susține, că acest *u* înaide de o la cei mai mulți Români se aude mult mai bine ca *u* finale. Ei bine, de ce nu scrie dl. Cipariu *uomu*, *uou*, *uorbu*, *uoptu* etc?!

„Mai departe dl. Cipariu ne spune că, după toate cuvintele, ce se termină în o *consonantă*, se aude în graiul românesc un *u* scurt. Cu toate aceste dl. Cipariu scrie *in, sub, sum*, și nu l scrie pe *u* nici în persoana I. sing. a imperfectelor, plus-quamperfectelor și condiționalelor de toate patru conjugățiunile. Va să zică, la prepozițiunea *in* nu se aude *u* final, dar se aude la substantivul *sinu* (*sinus*), la verbul *sum* nu se aude, însă se aude la verbul *sugu* (*sugo*!), nu se aude în singular *audiam*, însă se aude în plural *audiamus*!

„Admirabilă organizațiune a urechilor celor, cari sunt în stare a auzi că Stan și Bucur tocmai în casurile din urmă nu pronunță *u* final după *consonantă*! Inse, fie și așa! Ce urmează de acolo că, Românul după tot cuvântul, ce se termină în o *consonantă*, pronunță un *u* scurt? Să-l și scriem?! Noi ținem că, este de prisos, și ne putem mulțămî, a constata în gramatică pur și simplu: Românul pronunță la sfârșitul cuvintelor, ce se termină în o *consonantă*, un *u* scurt. Cine voiesce, își poate adauge excepțiunile dlui Cipariu. Prin urmare, auzindu-se *u* scurt, nu este în contra regulii, dacă vom scrie, d. e. *soiu*, *obiceiu* etc., căci aici nu se termină cuvântul în o *consonantă*. Nu se oprise nimenui a scrie și păstorii, lucrătorii, ministerii etc., în loc de păstor, lucrător, minister etc. În cazul dintăiu pronunțăm *vocala i* înainte de *u* scurt; și urma va alege, care din cele două forme (cu sau fără *i*) va fi primită de Români: limba noastră se află astăzi într'un proces viu de dezvoltare. „Dar“ ne obiectează dl. Cipariu (Principia, pag. 285), „nu pote fi necunoscutu, că între *u* finale și *i* finale existe una atare corelațiune în limba romanescă, cătu celu ce lapeda pre *u* finale, cauta se lapeda si pre *i* de in fine, deca vré se fia cosecente.“ Noi însă nu înțelegem, de ce să nu se poată termina, d. e. un substantiv în *singular* în vre-o *consonantă* (*rac, ânger, Român*), și în plural în *i* (*raci, ângeri, Români*). Ear încât bunăoară pentru declinațiune cu ușorătate putem statorî în gramatică a doua regulă în privința lui *u* final adevă: Articulu 1, lui... nu se adauge nemijlocit la *consonantă* ci numai după ce a premers adaugerea unui *u* (*om, om-u-l*)...“

Adaug la citatul acesta, că din parte-mi susțin deadreptul: *u* scurt nu se aude, ci este mut. Abia ecsistă un scriitoriu român mai poporal sau și numai atât de poporal ca și Anton Pan. Acesta de sigur a vorbit limba poporului, d. e. în „Povestea vorbii“; dar el în scrierea sa cu ciriliane n'are de loc pe *u* scurt. Încât apoi pentru gramatică, n'avem lipsă să cărăm cu noi atăta *u* scurt, să-l acățăm tot la al doilea sau treilea cuvânt, ținându-l astfel gata la dispozițiune pentru anumite casuri, cari sunt pe deplin stabilite în gramatică. Și Ciparianul de altă parte trebuie să învețe din gramatică d. e. care cuvinte se leagă prin liniară de următorul cuvânt, și de ce fel de cuvânt următoriu (d. e. făcându-se, făcutu-s'au), pentru ca *u* să nu mai fie mut, ci să se citească? Va să zică, Ciparianul trebuie să învețe din gramatică, în care cas anume *u* scurt nu e mut, ci se rostesece. Cei cari nu scriu pe *u* scurt, învață numai regula gramaticală; ear cei care-l scriu, mai incarcă afară de aceea tot cuvântul nevinovat, ce se termină în o *consonantă*, cu aceea literă mută, sub cuvânt că trebuie să o aibă mereu a mâna pentru cas de nevoie, care altcum, precum s'a țis deja, este prevăduț și regulat în gramatică.

De vom mai lua în considerați-

une și estetica, apoi scim prea bine, ce impresiune rea face asupra celui nepreocupat și nededit, dacă vede tot la al doilea cuvânt românesc un *u* ca coadă. Scim din propria experiență, că un străin necunoscătoriu de limba română, vėdend o scriere română cu atăta *u* scurt, stă să presupună că Românii au o limbă cam urlătoare. Va să zică acei Cipariani rigoroși, cari cu *u* scurt țintesc între altele și la o înfăușare a scrierei mai latină și de aceea, precum cred ei, mai frumoasă, aceiași Cipariani ajung tocmai la efectul contrariu.

Ciparianii ar puté deci să facă în interesul unui compromis concesione, de a suprima pe *u* scurt; căci gramatica prin aceasta nu se periclitează de loc, și scrierea câștigă în toată privința.

ad 2: Și în punctul acesta un Ciparian poate fi aplecat la concesione, de oarece scriind *ea* și *oa* în loc de *é* și *ó* principiul etimologic nu se vatemă. Ne putem mulțămî, dacă nu se perd, ci se susțin radicalele (*e* și *o*). Totdeuna vom nisui a scăpa de semne, unde aceasta este posibil fără alterarea etimologiei.

Ne aducem aminte a fi cetit în tractatul ortografic al unui Ciparian obiecțiunea: Cum vine acest *a* în cuvinte ca *ómeni, póte* etc.? Aceasta ni se pare a fi o întrebare prea naivă. Am puté respunde pur și simplu: Foarte bine vine acel *a* în acele cuvinte, căci el se pronunță pe deplin, ba el se aude încă doar mai bine ca radicalele *e* și *o*. Dar am puté să mai respundem la întrebarea acelu Ciparian cu altă întrebare din parte-ne: Cum vine Ciparianul la *i* în cuvinte ca *vediendu, scotiendu* etc.? căci *i* din aceste cuvinte nici nu se aude măcar, ear infinitivii acestor verbe sunt *a vedé, a scoate*, adevă nu conțin nici urmă de *i*. Să mai lăsam din rigorositatea etimologică, căci are două tăisuri, și ușor ne putem tăia pe noi însine.

Și în respectul acestui punct admit altcum argumentarea din „Telegraful român“, cu deosebire cea din Nr. 108 al anului trecut (1878). Stimata redacțiune îmi va permite, a reproduce, tot din motivele citațiunei de sub punctul 1, următoarele pasage:

„Înainte de toate *é, ó (ea, oa)* sunt *diftongi*. Chiar și dl Cipariu vorbesce despre „diftongii *ea* și *oa*“. Diftongii se scriu cu două litere și la alte popoare*). D. e. Italianul scrie, precum este bine cunoscut: *uomo, fuoco, luogo* etc.; și chiar în flecsiune: *io muoro, tu muori, egli muore, noi moriamo, voi morite, essi muorono; muori, muora, moriamo, morite, muorano* etc. Și este de observat, că acest *u* reprezintă aproape numai un semn de întonare și lungirea lui *o*, încât limba italiană mai curend ar fi îndreptățită să scrie *ó (ómo, fóco)*. În diftongii românesci *ea* și *oa* însă accentul nu este pe *e* și *o*, ci tocmai pe *a*; ba acest *a* are atăta valoare, încât uneori chiar îl absoarbe pe *e* și *o*. D. e. din *measă, veară, țeară* etc. s'a făcut *masă, vară, țară*; din *afară* (lat. ad foras), *coroastă* (lat. colostră) Românul a făcut *afară, corostă*. Cum dar să însemnăm noi un sunet, care a devenit cel mai puțin tot așa de important ca și sunetele radicale (*e, o*), prin punerea accentului acut pe altă literă?! Distingerea

*) Întru adevăr, și în celelalte limbi neolatine, ca și în limba română, se diftongază d. e. *o* latin scurt înainte de *consonantă* simplă: ital. *uo*, span. *ue*, prov. *ue*, *uo*, franc. *eu* (*oeu, ue oe*); și se și scrie d. e. ital. *buono, buoi, cuoce, cuole, fuogo, luogo, nuovo, puote* etc.; span. *bueno, buey, cuce, duele, fuego, luego, nuevo* etc. pro v. *bueu, fuec, luoc, nueu* etc. franc. *boeuf, feu, lieu, neuf* etc. Veți Diez, Grammatik der romanischen Sprachen. Erster Theil. Vierte Auflage. 1876. pag. 160—161.

Red.

dlui Cipariu între diftongi proprii și neproprii este pe cât de originală pe atât de greșită: diftongii sunt diftongi, și două sunete — două litere. Dar în sfârșit nici etimologia nu suferă, când scriem pe *a* în loc de *a* întrebuița pe accentul acut. Noi nu vom scrie fără de nici o regulă d. e. *lumiască, glumiască, vorbiască* etc. în loc de *lumească, glumească, vorbească*, precum nu scriem nici *mia, lumia, aviám* etc. ci *mea, lumea, aveám* etc.; tot astfel nu vom scrie *uameni, puartă. muare* etc., ci *oameni, poartă, moare*, etc. Declinăm deci în scris d. e. *om, omului, oameni, oamenilor* etc.: *conjugăm* d. e. *storc, stoarce* etc. Va să zică se susține sunetul radical. Dacă am scrie *vezi, vėzėnd, verzi* etc. în loc de *veți, vėdėnd, verți* etc. s'ar jigní etimologia română; scriind *zice, zile* etc. în loc de *dice, zile* etc., am altera etimologia latină. Când scriem însă *ea* și *oa* în loc de *é* și *ó* susținem chiar și etimologia latină; *oameni* (*homo*), *poartă* (*porta*) etc.

„Suntem siliți a ne folosi de semne când nu aflăm în alfabetul latin o literă corespunđătoare pentru sunetul român (*z, x*); întrebuițăm un semn (*đ*) pentru etimologie, cu toate că aflăm în alfabetul latin litera corespunđătoare (*z*). Dar de ce să întrebuițăm semne acolo, unde scriind literele corespunđătoare, precum le aflăm în alfabetul latin, nu jignim nici etimologia?!“ (Va urma.)

Îndreptare. În „Modelul de scriere“ publicat în „Partea literară“ a numărului ultim s'au virit două sedile: în rėndul 15 al modelului este a se ceti: „credință și“ în loc de: „credința și“.

Bursa de Budapesta

din 25 Noemvre n.

Renta de aur 94.80, Împrumutul drumurilor de fer ung. 113.25, I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung. 74.10, II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient ung. 85.25, oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung. 76.75, împrumutul ung. cu premii 106.75, obligațiuni ung. de rescumpărarea dicimei de vin 88.50 obligațiuni urbariale ung. 88.50, obligațiuni ung. cu clausulă de sorfire 86.25, obligațiuni urbariale temesiane 87.50, obligațiuni cu clausulă de sorfire 84.05, obligațiuni urbariale transilvane 84.75 obligațiuni urbariale croato-slavonice —, datorie de stat austriacă în hărtie 68.40, renta austriacă în argint 70.75, renta de aur austriacă 80.25, sorji de stat dela 1860 127.—, acțiuni de bancă austro-ung. 840, acțiuni de bancă de credit ung. 272.80, acțiuni de credit austr. 255.25, argint —, galbin 5.54, napoleon 9.30, 100 marce nemțesci 57.60, London (pe polița de trei luni) 116.50.

Bursa de Viena

din 24 Noemvre n. 1879.

Metalicele 5%	— —
Acțiuni de bancă	888 —
Împrumutul de stat din 1860	128 25
Împrumutul naț. 5% (argint)	70 90
Acțiuni de credit	254 75
Valuta nouă imperială germană	57 60
London	116 55
Galbin	5 52
Napoleon d'aur (poli)	9 30

Economic.

Mediaș, 20 Noemvre n. Pro hectolitru: Grâu 8.—9.20—; Grâu sėcăreș fl. 6.30—7.—; Sėcară fl. 5.—5.60 Ovės fl. 3.—3.20; Cucuruz fl. 4.—4.50; Sēmēnță decănepă fl. 5.—6.—; Fasole fl. 7—8 mazere fl. —; Cartofi fl. 1.60—1.80; Fėn fl. 1.60—1.80; cel vechiu; cel nou fl. —.—; Cănepă fl. 34—38; Slănină pro. 100 chilo: fl. 40—60; Unsoare de porc fl. 55—60; Sėu de luminărifl. 40—50; Spirit pro grad. 11; carne de vită pro chilo 40 cr.; carne de porc —36— cr. carne de vițel 36—40 cr.; carne de berbec 26— cr.; oauē 4 de 10 cr. Tėrgul de ađi a fost foarte rėu cercetat. Timpul e foarte rece ca în Ianuarie, și zăpadă a căduț binisor.

Brașov, 21 Noemvre n. Pro hectolitru fl: Grâu 8.50—9.40; Grâu sėcăreș fl. 5.60; Sėcară fl. 5.30—5.50; Orz fl. 4.—4.40; Ovės fl. 2.60—2.75; Cucuruz fl. 5.70; Mălăiu fl. 5.40; Mazere fl. 6.40; Linte fl. 8.40; Fasole fl. 6.20 Sēmēnță de in fl. 9.10 Sēmēnță de cănepă fl. 4.70— Cartofi fl. 1.20 pro chilo: carne de vită 44 cr. carne de porc 40 cr.; carne de oaie 28 cr.; Sėu de bovine proaspēt fl. 32; (pro 100 chilo); țopit 44 fl.

(Recolta în Anglia). După informațiunile statistice publicate de curėnd, re-

colta de anul acesta în Anglia va fi și mai rea de cât se prevedea; tocmai în anul 1816 a mai fost una asemenea. Producțiunea cerealelor a dat cam 7 milioane cuartere, în loc de 11 milioane, cifra anilor mijlocii; și fiindcă trebuie să se reducă o optime pentru semėnăturile viitoare, și fiindcă se crede că o altă optime nu va fi bună pentru măcinat din cauza relei calități a grăuntelui, nu va rămăne mai mult de 5 milioane cuartere pentru consumațiunea reală. Marea-Britanie consumă 24 milioane cuartere; cu prețul actual al grăului, va trebui să cheltuească în anul acesta 47 milioane livre sterlinge sau 1 miliard 175 milioane fr., pentru a acoperi insuficiența recoltei sale.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitățiuni: în 16 Dec. 1879 și 16 Ian. 1880 imob. lui Ioan Mocirean în Chelcea (judec. cerc. Șomcuta-mare); în 17 Dec. 1879 și 20 Ian. 1880 imob. rėmasului după Radu Oprea Barb în Săcele (trib. Brașov); în 18 Dec. 1879 și 19 Ian. 1880 imob. lui Simeon Bercezan în Cujir (trib. Deva); în 27 Dec. imob. lui Mărginean Czirlea și Vasilie Goga în Crăciunel (judec. cerc. Hususėu); în 19 Dec. 1879 și 29 Ian. 1880 imob. lui Ludovic Bogdan în Ghieza și Hiria (judec. cerc. Aiud); în 16 Dec. 1879 și 16 Ian. 1880 imob. d-nei Marisca Medan și soji în Chelcea (jud. cerc. Șomcuta-mare); în 14 Ian. și 14 Feb. 1880 imob. lui Michail Lów și soji în Mercuria; în 14 Ian. și 14 Febr. 1880 imob. lui Ioan Opriș în Tilișca (trib. Sibiu); în 4 Dec. partea casei ținătoare de masa concursuală a lui Carol Bayer în Teaca (judec. cerc.); în 23 Dec. 1879 și 23 Ian. 1880 imob. lui George Karsai în Lerința; în 20 Dec. 1879 și 20 Ian. 1880 imob. d-nei Alecsandru Vas, născută Ester Angyalosi în Aiud (judec. cerc.); în 15 Dec. 1879 și 15 Ian. 1880 imob. lui Vasilica și Ivo Medan în Chelcea (judec. cerc. Șomcuta-mare); în 2 Dec. 1879 și 3 Ian. 1880 imob. societății Dumbrava-Higanybánya în Slatina (judec. cerc. Abrud).

Nr. 210. 1879.

CONCURS.

Pentru ocuparea parohiei vacante Boiu de classa a III ppresbiteratul Gioagiului I, se escrie concurs cu termin până la 9 Decemvre a. c. stil. v.

Emolumentele sunt:

4 jugere pământ arătoriu, dela 110 familii câte o măsură mare de cucuruz sfărmit, și stola usuată, care toate computate în bani, dau la olaltă un venit anual de 212 fl. 60 cr. v. a.

Concursele instruite în sensul prescrierilor „Statutului organic“, și a regulamentului provisoriu din 1873, sunt a se adresa la subscrisul oficiu ppresbiteratul până la terminul susindicat.

Hondol 31 Octomvre 1879.

În conțelegere cu comitetul parochial.

Oficiul ppresbiterat al Gioagiului I.

Vasile Pipos m. p.,

1—3 ppresbiter.

Depuneri.

La institutul subsemnat se primesc depuneri de capitale spre fructificare cu 5%, ear sub condițiunea, de a se denuncia institutului ridicarea depunerii cu 6 luni mai nainte, cu 5 1/2 % interese.

Depunerile făcute până astăzi cu interese mai mari, ca cele de mai sus, dela 1 Ianuarie 1880 incolo se vor fructifica cu 5%, ear cele supuse condițiunei de a se însacița ridicarea lor cu 6 luni înainte — cu 5 1/2 % interese.

Sibiu, 25 Noemvre 1879.

1—2 [58] „Albina“, institut de credit și de economii.